

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra sociální a charitativní práce

Bakalářská práce

**Vztah mezi Farní charitou Kolín a Římskokatolickou farností Kolín z hlediska
diakonického rozměru církve**

Vedoucí práce: Mgr. Karel Šimr, Ph.D.

Autor práce: Zuzana Vondráčková, DiS.

Studijní obor: Sociální a charitativní práce (KS)

Ročník: Třetí

2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Dne 25. března 2023

Zuzana Vondráčková, DiS.

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Karlu Šimrovi Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Touto cestou bych chtěla poděkovat všem, kteří mne během studia podporovali.

Obsah

Úvod	6	
1	Diakonie jako jeden z konstitutivních prvků	7
1.1	Konstitutivní prvky církve	7
1.2	Diakonie ve Starém zákoně	7
1.3	Diakonie v Novém zákoně	8
1.4	Dějiny diakonie	8
1.4.1	Diakonie v době starověku	8
1.4.2	Diakonie v době středověku	8
1.4.3	Diakonie v době reformace	9
1.4.4	Diakonie v době novověku	9
1.4.5	Diakonie v současnosti	9
2	Podoby diakonie	9
2.1	Diakonie v organizované podobě	9
2.2	Sborová diakonie církve	10
2.3	Možnosti propojení organizované a sborové diakonie	11
2.3.1	Kaplan	12
2.3.2	Pastorační asistent	12
2.3.3	Dobrovolník	12
2.3.4	Formy služby	12
3	Farní charita Kolín	14
3.1	Historie Farní charity Kolín	14
3.2	Činnost Farní charity Kolín	14
4	Římskokatolická farnost Kolín	16
4.1	Historie Římskokatolické farnosti Kolín	16
4.2	Diakonie Římskokatolické farnosti Kolín	16
4.3	Život Římskokatolické farnosti Kolín	17
5	Výzkumná část	20
5.1	Výzkumný cíl	20
5.2	Výzkumné otázky	20
5.2.1	Otázky pro členy Římskokatolické farnosti Kolín	20
5.2.2	Otázky pro zaměstnance Oblastní charity Kolín	20

5.3	Metodika výzkumu	21
	5.3.1 Polo-strukturovaný rozhovor	21
	5.3.2 Charakteristika výzkumného vzorku	21
5.4	Zpracování výzkumných dat	22
5.5	Otevřené kódování	27
5.6	Diskuse	27
	Závěr	29
	Zdroje	30
	Abstrakt	36
	Abstract	37

Úvod

Téma mé bakalářské práce je popsat vztah mezi Římskokatolickou farností Kolín a Farní charitou Kolín z diakonického pohledu. Pokud bych nestudovala na teologické fakultě, pravděpodobně by mě nenapadlo toto téma bakalářské práce zpracovat. Během studia jsem měla možnost nahlédnout do oblasti teologie a v průběhu seminářů poznat, jak jsou si teologie a sociální práce oborově blízké. Celý proces této práce byl pro mě zajímavý a bylo pro mě velmi důležité zjistit, jak tyto dvě instituce, které mají stejného zřizovatele v reálném prostředí, spolupracují. Zda věří, že spolupráce může obě organizace posílit nebo zda vnímají, že se mohou někde zastoupit. Jako objekty práce jsem si zvolila charitu a farnost v mém bydlišti. Jako formu výzkumu jsem volila rozhovor se zaměstnanci obou institucí. Rozhovor je rozdělen do dvou oblastí, oblasti mapování a oblasti polo-strukturovaného rozhovoru. Na základě rozhovorů bych měla dospět k cíli práce, a to k popsání a zhodnocení vztahu mezi Farní charitou Kolín a Římskokatolickou farností Kolín. Z těchto rozhovorů bych ráda vytvořila priority a případná opatření k další spolupráci mezi oběma organizacemi.

V práci jsem se zaměřila na téma diakonie, jak může diakonie působit v organizované formě a jak v církevním sboru. Mezi další kapitoly patří kapitola zabývající se Římskokatolickou farností Kolín a kapitola popisující činnost Farní charity Kolín. Závěrečná kapitola teoretické části je věnovaná průniku činností obou organizací.

V současné době jsou charity ve formě církevních organizací rozmístěny téměř u každé farnosti. Tyto organizace poskytují většinou sociální pomoc prostřednictvím sociálních služeb nejen svým uživatelům, ale i rodinám. Většina lidí, kteří potřebují nějakou pomoc, se na charitu obrací právě z důvodu, že se jedná o organizaci, která je nějakým způsobem spjatá s církví. Charita jako jakákoliv jiná nezisková organizace musí dodržovat zákony spojené s jejím fungováním, přesto se chce od ostatních neziskových organizací odlišit a to tím, že její postoj ke klientům je křesťanský. Je rozpoznatelný tento křesťanský postoj pro klienta charity? Jakým způsobem může křesťanský postoj charita poskytnout? Jako legitimní formu křesťanského postoje vnímám právě určitou spolupráci mezi místní farností a místní charitou. Církev má už od počátku ambici pomoci lidem, kteří stojí na okraji společnosti a potřebují nějakou péči, která jim není poskytována v rámci společnosti nebo státu. Principem křesťanství je pomoc bližnímu a chovat k němu křesťanskou lásku, dívat se na člověka skrz optiku Ježíše Krista. Je tedy možné, aby dnes pomohla církev člověku v nouzi bez pomoci charity a zároveň charita nabídla pomoc, která nebude pouze sociální či materiální pomocí, ale zároveň ponese i prvky křesťanství?

V této práci jsem nejvíce informací čerpala z encykliky Benedikta XVI., z knih mého vedoucího práce Šimra, dále pak z knih Opatrného a Pospíšila.

1 Diakonie jako jeden z konstitutivních prvků církve

1.1 Konstitutivní prvky církve

Pro tuto práci mi přijde důležité upřesnit, co si můžeme představit pod pojmem konstitutivní prvky církve. Církevní praxe, jak uvádí Opatrný, se skládá ze čtyř prvků a každý křesťan nejen kněz má usilovat o jejich naplňování, pokud chce být věrný odkazu Ježíše Krista (srov. OPATRNÝ In. MARTÍNEK 2013: 63). Tyto konstitutivní prvky vznikly ve dvacátém století v Německu a nahradily dříve používaný koncept „*trojího úřadu Kristova (kněžského, královského a prorockého)*“. V katolickém pohledu pak konstitutivní prvky představují konání církve, aby byla „Kristovou církví“ (OPATRNÝ a ŠIMR 2022: 25).

Ke konstitutivním prvkům patří:

Leiturgia (dílo lidu) je bohoslužebné konání. Toto jednání má vyjadřovat vztah „Boha k člověku a člověka k Bohu“. Do tohoto jednání spadá modlitba, slavení svátosti nebo slavení eucharistie (srov. OPATRNÝ 2010: 39).

Martyria (svědectví) toto jednání zahrnuje misie, kdy se křesťané snaží předat svou víru nekřesťanům. Patří sem i „svědectví života“, kdy se člověk chová zodpovědně (srov. OPATRNÝ 2010: 40).

Koinónia (společenství) je výrazem víry, která vede k sjednocení osob do společenství (srov. OPATRNÝ: 40). Toto společenství je Kristovým společenstvím a účast na Kristu je i spoluúčastí na životě sester a bratří (srov. OPATRNÝ a ŠIMR 2022: 12).

Diakonie (služba potřebným) je jednáním křesťanů, které je odpovědí na utrpení ve světě. Tato služba je řízena vírou, že Bůh mě v nesnázích neopustí (srov. OPATRNÝ 2010: 40). Jako služba byla diakonie použita už v Novém zákoně, a to ve smyslu pomoci. Ten, kdo pomáhá, by měl být ten, co slouží, v žádném případě ne ten, kdo chce mít moc nad potřebným. Potřebný je pak tím, kdo službu (pomoc) přijímá. Tento konstitutivní prvek církve se „vztahuje jak ke křesťanské filantropii (charitě, diakonii)“, tak i k pastorační činnosti, která je také službou (srov. OPATRNÝ a ŠIMR 2022: 12).

Mnoho autorů se shoduje s papežem Benediktem, že tyto církevní úkoly se vzájemně doplňují a nelze je od sebe oddělit (srov. BENEDIKT XVI. 2006: 34-35). Veškerá činnost církve je projevem lásky, usilující o celkové dobro člověka, zároveň se snaží o jeho evangelizaci prostřednictvím slova a svátosti. Benedikt zdůrazňuje, že láska je službou, kterou církev naplňuje, když jde vstříc lidem v jejich utrpení a potřebách (srov. BENEDIKT XVI. 2006: 29-30).

1.2 Diakonie ve Starém zákoně

Dle papeže Benedikta nám Bible ukazuje nový obraz Boha, a to Boha, který je jediný, je Stvořitelem nebe i země a z tohoto důvodu je Bohem všech lidí. Bůh je Stvořitelem, a to co stvořil, je mu drahé, z toho lze odvodit, že Bůh miluje člověka. (srov. BENEDIKT XVI. 2006: 16-17) Doležal popisuje ve své kapitole věnované biblickým kořenům sociální práce, že se Starý zákon snaží reagovat na lidskou nouzi, různými druhy příkázání a opatření. Mezi které patří ochrana ohrožených skupin a jedinců, a to hlavně vdov, sirotek, otroků, chudých a cizinců. Z toho vyplývá, že příkázání lásky má souvislost s péčí o sociálně slabé. Stojí za povšimnutí, že toto příkázání lásky

k bližnímu a zároveň zákaz nenávisti k nepříteli později vyslovil Ježíš Nazaretský (srov. DOLEŽAL In. MARTÍNEK 2008: 29-30). Pokud mluvíme o diakonii ve Starém zákoně, není to ještě diakonie Krista.

1.3 Diakonie v Novém zákoně

Papež Benedikt zdůrazňuje, že „novost Nového zákona nespočívá v jeho myšlenkách, ale v postavě Krista (srov. BENEDIKT XVI. 2006: 20-21). Doležal dodává, že následování Ježíše není v oslavě jeho osoby, ale spíš v pokračování v jeho díle. To spočívá ve zvěstování Boží vlády, ale nejen slovem nýbrž i činy. S příchodem Božího království souvisí i pomoc slabým. Mezi další skutky pomoci patří navštěvovat nemocné, dát napít žíznivým, dát najíst hladovým, osvobodit zajaté, obléct nahé, ujmout se cizinců a pohřbít mrtvé. Později se přidalo ještě poskytnout radu, napomínat, učit, odpouštět, utěšovat, snášet a modlit se. Tyto skutky jsou inspirovány texty Nového zákona (srov. DOLEŽAL In. MARTÍNEK 2008: 26-37). Papež Benedikt zdůrazňuje, že Kristus v rámci poslední večeře předpovídá svou smrt, ale i vzkříšení. Obdarovává své učedníky prostřednictvím chleba a vína, jako svého těla a krve. Tato Svátost se stává účastí na sebeobětování Krista a na sjednocení s Bohem. Svátost má sociální rozměr, protože Svátost přijímání je sjednocení nejen s Pánem, ale i se všemi, kteří svátost přijímají. Dochází k sjednocení lásky s Bohem a také lásky k bližnímu. Zde můžeme porozumět Ježíšovu kázání o lásce. Dvojí přikázání lásky k Bohu a k bližnímu není jen morálkou. Víra, kult a étos se vzájemně prolínají v jeden celek, který se zakládá na Boží lásce. Bližní je chápán jako někdo, kdo potřebuje pomoc a komu ji mohu poskytnout. Bible ukazuje lásku k bližnímu prostřednictvím Ježíše. Tato láska je láskou, kterou je možné naplnit protože, hlavním je, že já miluji Boha a s Bohem i člověka, který mi nemusí být příjemný. Pak se můžu i na tohoto člověka dívat pohledem Ježíše Krista (srov. BENEDIKT XVI. 2006: 21-27).

1.4 Dějiny diakonie

1.4.1 Diakonie v době starověku

Pospíšil uvádí, že diakonie byla poskytována církví ve formě almužny a „tělesného a duchovního milosrdenství“, církve motivovala věřící k poskytování almužny. Tato diakonie byla vykonávána především diakonkami, vdovami a jáhny (srov. POSPÍŠIL In. MARTÍNEK 2008: 43-44). Papež Benedikt popisuje diakonii v kontextu křesťanského svátečního slavení a uplatňování lásky (caritas) k vdovám a sirotkům, k uvězněným, nemocným a potřebným všeho druhu. V polovině čtvrtého století se provozovala diakonie potřebným v různých institucích, ty pak vykonávaly a zodpovídaly za všechny charitativní činnosti. Papež Benedikt i Pospíšil popisují diakonii ve čtvrtém století shodně (srov. BENEDIKT XVI. 2006: 32-33).

1.4.2 Diakonie v době středověku

Dle Šimra, po rozpadu Západořímské říše je diakonie vykonávána na venkově a v místních farnostech. Ty ji však nemohly plnit vzhledem k válkám, morovým epidemiím a hladomoru (srov. ŠIMR 2019: 26). Haslinger se zmiňuje, že začala vznikat mnišská hnutí, která pečovala o potřebné v kláštrech. Zde se spojovala liturgie s diakonií (srov. HASLINGER 2009: 49).

1.4.3 Diakonie v době reformace

Haslinger popisuje čtrnácté a patnácté století jako období, kdy je chudoba negativně vnímaná. Chudí jsou na konci hierarchie sociálního statusu. Pomoc se jim dostává jen za podmínek dobrého chování, které udává úřad (srov. HASLINGER 2009: 60). Šimr upřesňuje, že péče o chudé byla úkolem církve, ale funkci dohledu a správy měla světská vrchnost (srov. ŠIMR 2019: 29).

1.4.4 Diakonie v době novověku

Haslinger líčí šestnácté století jako vznik nové komunity pečující o chudé a potřebné. Jsou to především řády, které spravují špitály a nemocnice (srov. HASLINGER 2009: 62). Šimr zobrazuje Osvícenství, které má několik tváří, a to na jedné straně krásu a výkonnost a s tím související vyčlenění chudých a nemohoucích. Filipi popisuje devatenácté století, jako projev modelu diakonie jako nesobecké obětavé služby v nemoci či jiném strádání. Služba byla jednoznačně motivovaná „křesťanským ethosem“ (srov. FILIPI 2013: 26).

1.4.5 Diakonie v současnosti

Šimr ve své knize uvádí, že na začátku dvacátého století byla diakonie ovlivněna nacistickým režimem a zneužita pro nucenou eutanazii či sterilizaci, pod heslem „zničení nečistého života“. Ve druhé polovině dvacátého století byly v Německu přijaty sociální zákony a diakonická práce byla začleněna do systému státního sociálního zabezpečení. Tím, že sociální stát včlenil diakonii do péče o potřebné, došlo k tomu, že církevní charitativní organizace se začaly podílet na celospolečenském úkolu sociální pomoci. V prostředí České republiky se toto objevilo po roce 1989 (srov. ŠIMR 2019: 30-31).

2 Podoby diakonie

2.1 Diakonie v organizované podobě

Organizovaná podoba diakonie vznikla na území dnešní České republiky na začátku dvacátého století. Vznikla pod vedením různých církevních funkcionářů jako účinnější charitativní práce, než jakou vykonávala v té době samotná církev. Tyto organizace byly v 50. letech po nástupu komunismu zavírány nebo potlačovány. Po konci komunismu v Čechách, opět diakonie v organizované podobě začíná naplno působit. Vzhledem k velkému množství a rozsahu působnosti těchto církevních organizací je jasné, že sama církev nezvládne službu a péči o nemocné, děti a potřebné (POSPÍŠIL 2022: 132-135). Organizovaná diakonie vzniká mimo jiné i jako důsledek toho, že i církev se do určité míry organizuje. Nutno dodat, že i v komunikaci s jinými organizacemi a sociálními systémy, je efektivnější vystupovat jako organizace. (srov. ŠIMR 2019:104). Opatrný ve své kapitole, kde srovnává pohledy autorů Haslingera, Zerfasse a Lehnera, kdy Haslinger má pocit, že diakonie nové doby má mnoho podob od individuální pomoci přes organizovanou. Lehner je zastáncem diakonie nové doby, jako spojení církve a společnosti. To, že církev provozuje diakonii prostřednictvím církevních institucí, vnímá jako naprosto transparentní. Takto vykonávaná diakonie je tedy dle Lehnera, vnímána jako konstitutivní prvek církve. Církevní organizace se musí popasovat se svým umístěním ve společnosti. Dostává se do situace, kdy není napojena

na církve. Je v sektoru neziskových organizací a musí naplňovat zákony dané státem, ale i tržním a neformálním sektorem. Úkolem těchto organizací je specifické chování vůči všem sektorům. V rámci státního sektoru mají hájit práva potřebných a mají působit na vývoj sociálně právního státu. Protože jsou církevní organizace součástí tržního sektoru, jsou povinny poskytovat služby za úhradu. V neformálním sektoru podporují solidaritu a to formou sbírek, dobrovolníků a informováním společnosti. Dle Opatrného by mělo dojít k vzájemné spolupráci mezi církevními organizacemi a církví. Tato spolupráce se jeví jako přínosná pro obě strany (srov. OPATRNÝ In. MARTÍNEK 2008: 66-71). I Nordstokke popisuje, že církve musí být obzvlášť vnímavá k tomu, jak lidé reálně žijí, co je může trápit, kde může být ohrožena důstojnost či jejich život obecně. Na takové situace může lépe reagovat organizovaná diakonie v podobě nemocnic, sirotčinců, domovů pro lidi bez přístřeší aj. (srov. NORDSTOKKE 2011: 3).

Opatrný zastává názor, že diakonie a sociální práce se ovlivňují. V ideálním případě dochází k vzájemné interakci, zakládající se na vnesení inspirace z teologie a osobní víry do sociální práce. Zároveň jsou do diakonie vnášeny hodnoty a zákony sociální práce. Vyústění této interakce je pak charitativní práce. Tato služba je vykonávána myšlenkou křesťanské pomoci, která je opřena o zákony a hodnoty sociální práce. Můžeme se zaměřit i na konkrétní body, kdy je možné určit, zda je sociální práce ovlivněna diakonií. Jedním z bodů je, že charitativní práce vnímá a aktivně se zajímá jak o potřeby biologické, psychologické a sociální, tak současně s nimi aktivně řeší i **spirituální potřeby** člověka. Dalším bodem je bliženecká láska k potřebným, ta by však neměla být zaměňována za lítost. Charitativní práce má snahu o pomoc potřebným, kterým se nedostává pomoci od státu (srov. OPATRNÝ 2010: 43-44).

Etický kodex Charity České republiky, který byl vydán v roce 2020, souzní s výše napsaným, ale i nejlépe vysvětluje, jak chce být vnímána organizovaná diakonie v České republice, minimálně tedy v charitách. V úvodu dokumentu je kladen důraz na to, že charita je součástí katolické církve, přičemž je důležité udělování svátosti a zvěstování slova, ale i uplatňování lásky - caritas, v tomto dokumentu, jako odkaz na Deus caritas est. Důležitou zmínkou je zde i to, že by tyto složky měly být v harmonii a měly by být stejně důležité. Zmiňuje se zde pověření určitých lidí k výkonu duchovní činností, tak určení pracovníků charity ke službě lásky ve jménu církve. Charita může oproti jiným sociálním službám poskytnout prostřednictvím caritas dotek Boží lásky. S tímto dokumentem by měli být seznámeni všichni placení i neplacení zaměstnanci charity. Tento kodex má být jistým ukotvením nejen pro zaměstnance, ale i pro uživatele či veřejnost v tom, jak chce být charita vnímána a do jisté míry prostředkem pro kontrolu kvality. Posláním Charity by mělo být šíření dobra a naděje ve světě po příkladu Ježíše Krista. Zásady pak pramení z evangelijního poselství a sociálního učení katolické církve. Zaměstnanci by měli být odborně kvalifikovaní, neměli by být v rozporu s etickými zásadami katolické církve a měli by mít duchovní podporu a pomoc (GRAUBNER 2020).

V současné době existuje několik neziskových organizací, které jsou církevními organizacemi, a to například Charita České republiky, Diakonie ČCE, Armáda spásy aj.

2.2 Sborová diakonie církve

Diakonii církve lze chápat jako následování Ježíše Krista. Každý věřící je následovník Krista a má tedy být milosrdný. Tato milosrdnost se projevuje mimo jiné i tím, že chceme pro druhé jen dobré, a to bez ohledu na to zdali jsou nám sympatičtí. Věřící

mají napodobovat lásku Boha a službu Krista. Podstatnou součástí je i hlásání Božího království. Toto poslání přechází na celou církev. Kristovo následování se v církvi odráží nejen ve svátostech, ale i v křesťanské charitativní službě (srov. POSPÍŠIL 2002: 97-98). Diakonie církve není motivována politicky, kulturně ani ekonomicky. Její motiv je transcendentní (srov. BENEDIKT XVI. 2006: 31). Dle Nordstokkého by měla diakonie spontánně reagovat na potřeby denního života potřebných. Diakonie církve je z podstaty Ježíšovou diakonií, je podstatou církve. Z toho vyplývá, že diakonie nemůže být vykonávána pouze několika vyvolenými nebo pouze sociální prací. Diakonie je spjata se všemi konstitutivními prvky církve (srov. NORDSTOKKE 2011: 3-8). Haslinger řeší problémy s uchopením diakonie v církvi, a to z pohledu světové a spásné služby, kdy světovou službu řeší každý křesťan v rámci svého života, je to světská služba potřebným. Oproti tomu spásná služba je podstatou církve a je službou transcendentní. Toto členění přináší mnoho problémů, které staví diakonii na podřadná místa a diakonie není vykonávána efektivně. Je to i v důsledku nejasného vymezení, protože praktickou diakonii v církvi vykonávají ve vysoké míře laici jako protipól duchovní diakonii kněží. Pokud bude diakonie tímto způsobem rozdělována a podporována, bude zpochybněna církevní diakonie. Vyvstanou otázky, do jaké míry jí lze přisuzovat kvalitu církve, potažmo křesťanství (srov. Haslinger 2009: 166-183). Haslinger dále uvádí, že církevní diakonie by měla splňovat čtyři odkazy. Diakonie by neměla být pouze humanitární nebo sociální pomocí, ale měla by mít příležitost předat i křesťanské hlásání. Církev by měla člověka vnímat nejen jako sociálně - fyzické bytosti, ale měl by zde být přesah i na osobně - duchovní stránku. Například formou svátosti či modlení. Osobní životní styl zaměstnanců církevní diakonie by měl být spjatý s osobním životem v souladu s kodexem náboženství a naukou církve (srov. Haslinger 2009: 193-194).

Pod církevní diakonii můžeme zařadit například pastorační. Křížan ve své kapitole popisuje, že je běžné, že se jednotlivé pastorační od sebe liší, a to hlavně tím, kdo pastorační vede, ale i tak si zachovává podobné schéma, a to v obsahu pastorační a cíli, který chce pastorační pracovník pastorační dosáhnout. Všechny pastorační koncepty by měly obsahovat „teologickou - biblickou, psychologickou - terapeutickou a sociologickou - politickou dimenzi“. Tyto dimenze různě převládají s ohledem na povahu poskytované pastorační. Pokud bude hlavní náplní pastorační například bohoslužba, bude zde převládat teologicko-biblická dimenze. U pracovníka s charitativní náplní bude převládat sociologickou - politická dimenze (srov. KŘÍŽAN In. MARTÍNEK 2008: 74-77).

Křížan uvádí několik obsahů pastorační. Pastorační může být forma doprovázení jako společná cesta nějakou neutíšenou situací s respektem k náboženství každého jednotlivce. Zároveň může být společným nevtíravým hledáním Božích stop. Pastorační je terapeutickou pomocí, která může poskytnout poradenství v době těžkých fází života a pomoci k uzdravení a nalezení vlastní identity. Pastorační pracuje s emocemi a napomáhá vnímání sebe sama, je to i forma mezilidské práce, kdy se zastává lidí na okraji společnosti. Pastorační je solidární (srov. KŘÍŽAN In. MARTÍNEK 2008: 74-77).

2.3 Možnosti propojení organizované a sborové diakonie

Jako jeden z prostředků péče o různé cílové skupiny můžeme zařadit pastorační. Přesto je v České republice definovaná jen v několika oblastech (armáda, nemocnice, vězeňství). Není tedy náhoda, že u profesionálů i veřejnosti může docházet k nepochopení, co může pastorační do institucí vnést nového. Práce pastoračního pracovníka může být

zaměňována za práci sociálního pracovníka nebo psychologa. Pastorec, jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, je specifická práce, která má kromě terapeutických, solidárních, doprovázejících funkcí, ještě funkci **transcendentní**, jde tedy o péči duchovní. Pastorec je v institucích zprostředkovaná kaplanem, pastoračním pracovníkem nebo dobrovolníky (srov. BELÁŇOVÁ 2018).

2.3.1 Kaplan

Kaplan má být člověk, který chce kaplanství vykonávat z vlastní vůle. Důležité je pověření církve, která kaplana dosazuje do dané instituce. Je to člověk, který má ukončené magisterské vzdělání v oblasti teologie, ukončený příslušný kurz a odpovídající praxi. V České republice většina kaplanů nepracuje na plný úvazek, ale věnují se své farnosti nebo církevnímu sboru. O potřebě kaplana ve své instituci rozhoduje vedení instituce a rozhoduje o výši jeho pracovního úvazku (srov. BELÁŇOVÁ 2018).

2.3.2 Pastorační asistent

Je věřící, který není vysvěcen, ale je odborně připraven na službu. Má vysokoškolské nebo vyšší odborné vzdělání v teologii (srov. TRETERA 2011: 99). Tento pracovník může dát duchovní pomoc jak zaměstnancům, tak klientům či pacientům organizace. Měl by být napojen na faráře či kaplana a být jejich prodlouženou rukou (BÍLEK 2023).

2.3.3 Dobrovolník

Dobrovolník je člověk, který vykonává nějakou prospěšnou činnost bez nároku na honorář. Jak už vyplývá z označení dobrovolník, měla by tato činnost být dobrovolná. Tato činnost je dle mnoha autorů členěna na formální a neformální. Přičemž neformální část je zaměřena primárně na příbuzné, blízké, ale i sousedskou výpomoc. Formální část pak poskytována prostřednictvím nějaké organizace. Mnoho autorů vnímá hranice mezi formální a neformální činností dobrovolnictví jako neostré (FRIČ a POSPÍŠILOVÁ 2010: 10-11). V rámci farnosti Kolín je často vykonávána na základě prosby faráře, ale jsou farnosti, kde je dobrovolnictví více strukturované, jak zmínil pan farář, v průběhu našeho rozhovoru. Dobrovolnická činnost může nést prvky pomoci se sociálními problémy, pomocí ohroženým skupinám nebo handicapovaným lidem (FRIČ a POSPÍŠILOVÁ 2010: 183). Z výzkumů uvedených v knize Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století vyplývá, že u příslušníků církve spíše nalezneme dobrovolníka než u běžné populace a to jak ve formální tak neformální oblasti (FRIČ a POSPÍŠILOVÁ 2010: 76).

2.3.4 Formy služby

Služba pro mládež

Kaplánek popisuje práci s mladými jako činnost, kterou provozuje mnoho institucí, ať sociální služby, které se primárně zaměřují na sociálně patologické problémy, tak škola, volnočasové kroužky a organizace. Avšak služba nabízí mladým lidem i spirituální rozměr. Ten může být pro mladého člověka velmi důležitý, a to hlavně při hledání odpovědi na složité otázky jako jsou smrt, bolest, vina. Pro mladého člověka je důležité být přijat. Církev může poskytnout službu bližnímu. Služba mládeži může probíhat jak ve farnosti, tak v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež, ale i ve volnočasových organizacích či školách aj. (srov. KAPLÁNEK In. MARTÍNEK 78-91).

Služba starším občanům

I práci se seniory nebo staršími lidmi zajišťuje sociální práce. A i zde nabízí služba církve pomocnou ruku, a to hlavně v pomoci s nalezením smyslu života, který často na sklonku života ztrácejí. Služba může v tomto případě probíhat ať už formou vzdělávání či návštěv, tak i modlitbou, svátostí nebo bohoslužbou (srov. MOTLOVÁ a OPATRŇY In. MARTÍNEK 93-100).

Služba handicapovaným

Prázdná popisuje, že tito lidé bývají v rámci celé společnosti už jen pro své označení osoby se zdravotním postižením často stigmatizováni a diskriminováni. Pro tuto skupinu lidí může být služba církve prostředkem k přijetí svého handicapu, ale i prostředkem pro naplnění své optimální kvality života (srov. PRÁZDNÁ In. MARTÍNEK 102-109).

Služba lidem bez přístřeší

Práci s lidmi bez přístřeší popisuje Prinz jako práci, která je založená na vztahu. Tento vztah může být prostředkem pro setkání s Bohem. Inspirací můžou být čisté vztahy s podtextem Boží lásky, které měla Matka Tereza, sv. František aj. Velkou výzvou jsou hodnoty jako důstojnost, svoboda, respekt a hodnota lidského života. Možnost řešení situace je pokora, ale i schopnost posouzení nepříznivé situace. Bezdomovectví v České republice se ve velké míře věnují právě církevní organizace, a to nejen z křesťanské lásky, ale i proto, že se jedná o lidi na okraji společnosti (srov. PRINZ In. MARTÍNEK 110-117).

Služba lidem závislých na drogách

I služba pro lidi závislé na drogách má svá specifika, může probíhat jak v nízkoprahových zařízeních, léčebnách, farnostech, ale i ve službách pro drogově závislé. Zde je důležitý multidisciplinární přístup se všemi drogovými službami a úkolem této služby je navázání vztahu a zapojení uživatele do církevního sboru (srov. JARGUS a KONVALINKOVÁ a SMEJKAL In. MARTÍNEK 118-129).

Služba vězňům

Tato služba je vymezena zákonem a mohou ji provádět jak kaplani, tak pastorační asistenti. Hlavním úkolem služby ve vězení je motivace trestaného ke změně svého hodnotového žebříčku, zde může pastorační pracovník použít desatero. Služba je možností pomoci dlouhodobě trestaným s návratem z výkonu trestu. Nabízí pomocnou ruku v tématech případných existenčních problémů nebo partnerských či rodinných problémů (srov. JALUŠKA In. MARTÍNEK 130-139).

Služba nemocným

Služba u nemocných je v České republice vykonávána jak nemocničními kaplany, tak pastoračními asistenty nebo dobrovolníky. Při práci s nemocnými je velmi důležitým rozměrem právě spiritualita nemocného, jeho bezpodmínečné přijetí (srov. OPATRŇY In. MARTÍNEK 139-147).

Služba v paliativní léčbě

Paliativní péče je péčí, kde se pracuje v multidisciplinárním týmu a nemocniční kaplan je jeho součástí právě pro naplnění potřeb jak pacienta, tak jeho blízkých. Služba zde může probíhat formou rozhovorů, ale i nasloucháním. Kaplan může vést bohoslužbu, ale důležitý je individuální přístup (srov. OPATRná a OPATRný In. MARTÍNEK 147-15).

Služba v komunitní práci

Komunitní práce získává v posledních letech na oblibě. Církevní obec často zřizuje komunitní centra, kde se mohou lidé vzdělávat. Pro komunitní práci je důležitá analýza, ale i spolupráce s úřady. Církevní pracovníky tato forma práce nutí používat nové metody práce a mnohdy měnit své fungování (srov. MARTÍNEK 164-172).

3 Farní charita Kolín

Farní charita Kolín je církevní organizací, která byla zřízená Římskokatolickou církví, potažmo arcibiskupem pražským. Jejím posláním je poskytnout pomoc na principech křesťanské lásky lidem v tíživé životní situaci. Jedná na křesťanském pojetí etických hodnot. V současné době charita působí v Kolíně a jeho blízkém okolí a má ambici se rozšířit na celý okres Kolín (Charita České republiky, Farní charita Kolín).

Farní charita Kolín je součástí Arcidiecézní charity Praha, která spolu s dalšími stovkami farních, diecézních a arcidiecézních charit, České katolické charity a Řeckokatolické charity je součástí Charity České republiky. Charita České republiky je spolu s dalšími stovkami členů součástí celosvětové organizace Caritas Internationalis a je i součástí evropské části Caritas Europa. V současné době má Charita České republiky za sebou stoletou historii a je největším poskytovatelem sociálních a zdravotních služeb na území České republiky (Charita České republiky, Charitní síť).

3.1 Historie Farní charity Kolín

Farní charita byla v Kolíně založena v roce 2005, ale několik let zde byla provozována pouze Tříkrálová sbírka. V roce 2014 se stala ředitelkou Farní charity Kolín paní Lucie Rybáková Růžičková a začala se intenzivně zajímat o sociální problémy v Kolíně. Navázala spolupráci s městem Kolín a začala se účastnit komunitního plánování sociálních služeb. Založila dobrovolnické centrum pro seniory, kde se pravidelně scházejí seniorky a společně tráví čas kreativní činností. Dobrovolnické centrum má ještě druhou funkci, a to aktivní spolupráci s dobrovolníky, kteří chtějí investovat svůj volný čas osamělým seniorům nebo pomáhat na jednorázových akcích. Na základě účasti na komunitním plánování vznikla potřeba materiální pomoci. Ve spolupráci s městem Kolín, které zapůjčilo prostory, vznikl v roce 2014 sklad potravinové a materiální pomoci. Farní charita Kolín zde zaměstnává za pomoci úřadu práce lidi, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní. Další aktivitou, kterou Farní charita Kolín uskutečnila, bylo zřízení komunitního centra v Zálabí. Zde se potýkala jak s finančními problémy, tak s nespokojeností některých obyvatel s umístěním komunitního centra na místě bývalého hřbitova (JAROŠOVÁ 2020). Toto centrum bylo otevřeno v roce 2020 již pod novým ředitelem panem Zavřelem (ZAVŘEL 2020). V roce 2022 byla

registrována sociálně aktivizační služba pro seniory a osoby se zdravotním postižením v terénní formě (MPSV, Registr sociálních služeb).

3.2 Činnost Farní charity Kolín

Farní charita Kolín v současné době provozuje tyto služby a aktivity:

Centrum Kohoutek

Toto centrum spravuje Charitní šatník a je zde umístěn sklad potravinové pomoci. Tento šatník poskytuje hmotnou pomoc lidem, kteří se ocitli v nouzi. Na centrum Kohoutek se mohou obrátit všichni lidé, kteří potřebují základní poradenství. Nachází se zde i sklad potravinové pomoci a poskytuje pomoc nemajetným lidem, kteří obdrží trvanlivé potraviny pro sebe nebo svou rodinu. Lidé v nouzi mohou využít sprchu pro svou hygienu nebo si vyprat oblečení (Farní charita Kolín, Centrum Kohoutek).

Dobrovolnické centrum svatého Bartoloměje

Toto centrum nabízí několik aktivit, na kterých se člověk může podílet, pokud chce být dobrovolníkem. Dobrovolník se může zapojit do aktivit pro seniory, kdy ve svém volnu dělá společnost osamělým seniorům. Pokud chce dobrovolník pomoci jednorázově, může se zapojit do organizování akcí ve farnosti nebo pomoci při přípravě kostýmů na Tříkrálovou sbírku (Farní charita Kolín - Dobrovolnické centrum svatého Bartoloměje).

Malý obchod velké pomoci

Tento obchod byl otevřen, aby podpořil volnočasové aktivity seniorek v dobrovolnickém centru. Nákupem v tomto obchodě zákazníci podpoří jejich práci, a navíc se mohou dozvědět více o činnosti dobrovolnického centra (Farní charita Kolín, Malý obchod velké pomoci).

Komunitní centrum svaté Zdislavy

Toto komunitní centrum zajišťuje aktivity jak Farní charity Kolín, tak Římskokatolické farnosti Kolín. Mezi podporované aktivity patří dobrovolnické centrum, ale i sociální služby, jako jsou například aktivizační programy pro seniory, poradenství, asistované styky dle pověření OSPODu. Dále nabízí i volnočasové programy, edukační programy jiných sociálních organizací, ale i tzv. Agápe jež je setkáním po nedělní mši (Farní charita Kolín, Komunitní centrum svaté Zdislavy).

Pomoc Ukrajině 2022

Tento projekt pomoci uskutečnila sociální pracovnice hned v první polovině roku 2022 (PROKOPOVÁ 2022). Bohužel byl tento projekt k 31. 12. 2022 ukončen. Zde šlo o materiální pomoc uprchlíkům z Ukrajiny. V roce 2023 nebyl projekt finančně podpořen (Pomoc Ukrajině ukončení, Bartoloměj - farní časopis.).

Tříkrálová sbírka

Tříkrálová sbírka patří k největší dobročinné sbírce v České republice. Pravidelně se jí účastní charity i farnosti napříč Českou republikou. Do této sbírky se aktivně zapojují dobrovolníci a vybírají do zapečetěných kasiček peníze na různé sociální aktivity charity. Tyto záměry jsou veřejnosti sdělovány před zahájením sbírky. Myšlenkou této sbírky je Boží požehnání od koledníků a solidarita od dárců. Zároveň je to možnost

mezigeneračního setkávání a vzájemnosti. Lidé v této sbírce mohou přispět i formou DMS. Rozdělení vybraných prostředků je transparentní. 65 % vybraných prostředků se vrací zpět do charity, která prostředky vybrala. 15 % je určeno na diecézní projekty, 10 % je připsáno na krizový fond, který pomáhá v nenadálých událostech, 5 % ze sbírky je využito na nové projekty Charity České republiky a zbylých 5 % je zákonná režie sbírky (Charita Česká republika, Tříkrálová sbírka). V loňském roce vykoledovala Farní charita Kolín 123 182,- Kč, které byly využity na hmotnou pomoc (Charita Česká republika, Tříkrálová sbírka v kolínské farnosti).

Pomoc do zahraničí

Tím že je Farní charita Kolín součástí Arcidiecézní charity Praha, je účastna minimálně výnosem z Tříkrálové sbírky na pomoci v zahraničí. Arcidiecézní charita Praha se účastní mnoha projektů mezi něž patří „adopce na dálku“ v Indii, Ugandě, Zambii a Albánii. Financuje dvě školy, stavbu nemocnice v Ugandě a stavbu studní v deseti vesnicích Ugandy. V Bělorusku se podporuje Domov pro seniory v Kryčevě, Domov pro seniory v Krasnopolu a poskytuje terénní pomoc seniorům na Grodensku a humanitární pomoc uprchlíkům na bělorusko - polské hranici. V Uzbekistánu podporuje nízkoprahové zařízení pro děti a mládež při katedrále Nejsvětějšího Srdce v Taškentu. V roce 2021 byla v zahraničí poskytnuta pomoc 37 677 potřebným (TIETJENOVÁ 2022:15).

4 Římskokatolická farnost Kolín

Římskokatolická farnost Kolín je součástí Římskokatolické církve, konkrétně spadá pod Arcibiskupství pražské (Římskokatolická farnost Kolín, O nás).

Katolická církev stojí na hierarchických základech, kdy nejvýše stojí papež. Ten získává tento úřad Božím právem. Má světicí pravomoc v celé církvi, nejvyšší učitelský úřad je poslední soudní instancí. Papežství můžeme znát i pod jménem „Apoštolský stolec“. (srov. FILIPI 1996: 65-67).

Místní církve je většinou diecéze se svým biskupem. Místní církve se mohou dále dělit na farnosti. Biskup světicí i biřmuje diakony (jáhnny), kněze. Dohlíží nad svou diecézí - pravidelně navštěvuje farnosti a podává osobně zprávy papežovi. Hlavní diecézí je arcidiecéze a hlavním představitelem je arcibiskup - metropolita, ten však není v roli nadřízeného (srov. FILIPI 1996: 65-67).

4.1 Historie Římskokatolické farnosti Kolín

Kolem roku 1250 byla v Kolíně farnost a kostel. Po reformaci roku 1622 bylo obnoveno děkanství a od roku 1994 je v Kolíně farnost. Současná Farnost Kolín vznikla v roce 2005 spojením několika farností. K dnešnímu dni patří do farnosti vedle města Kolína také dalších 30 obcí, farnost má ve své správě 25 kostelů. Kolínská farnost tedy čítá kolem 15 bývalých farností, které se sloučily do jedné. Každá z původních má svoji historii a identitu (srov. HALAMA 2005).

4.2 Diakonie Římskokatolické farnosti Kolín

Návštěva nemocných

Kněží z farnosti Kolín mohou v případě zájmu navštívit nemocné jak doma, tak v nemocnicích nebo pobytových službách a vykonat svátost nemocných a duchovně si popovídat (Římskokatolická farnost Kolín. Návštěva nemocných).

Nemocniční kaplan

Od května 2022 navázala farnost Kolín prostřednictvím nemocničního kaplana spolupráci s nemocnicí. Nemocniční kaplan je zde kvalifikovaný duchovní, který poskytuje svou pastorační práci na profesionální úrovni. Nemocnice má smlouvu s církví, kde je pak kaplan pověřen k výkonu této služby v rámci zaměstnaneckého poměru. Kaplan pracuje jak s nemocnými, jejich rodinami, zaměstnanci, tak i návštěvníky nemocnice a je součástí multidisciplinárního týmu (BATÓG 2022).

Adopce na dálku

Pravidelně ve farním časopisu Bartoloměj vycházejí články o dětech z adopce na dálku. Tato aktivita je aktivitou farnosti. Církevní sbor vybere peníze pro děti v cizině. Ve farním časopise se pak čtenáři mohou dozvědět nejen jméno dítěte, ale i to co jim bylo za finance pořízeno a jak se jim daří ve škole (TĚMÍN 2022).

4.3 Život v Římskokatolické farnosti Kolín

Katolický pohřeb může být po domluvě s farářem vypraven z domova, kostela nebo z hřbitova. Podstatou takového pohřbu je poslední rozloučení s blízkým a zároveň by měli pozůstalí dostat útěchu o naději spasení. S katolickým pohřbem se pojí **zádušní mše**. Ta může být sloužena v den pohřbu nebo v den výročí úmrtí, jako vzpomínka a modlitba za mrtvého a očištění jeho duše (Arcibiskupství pražské, Katolický pohřeb).

Dušičky a odpustky. V době slavení dušiček se konají mše svaté. Právě v těchto dnech nabízí církev získání odpustků, které se pak věnují Bohu, který je dává duším, jež se očišťují a již nemohou konat dobré skutky. Je to výraz solidarity a milosrdenství s těmi, kteří zemřeli, aby jejich duše spočinula v Boží náruči (Arcibiskupství pražské, Katolický pohřeb).

Křest je prvním ze sedmi svátostí, je to vstup do křesťanského život. Křest mohou absolvovat nejen děti, ale i dospělí. Křest smývá předchozí hříchy. Křtem na sebe berou rodiče, ale i kmotři závazek křesťanské výchovy (Arcibiskupství pražské, Křest a svatby).

Svatba je svazkem muže a ženy. Při této svátosti asistuje kněz nebo jáhen a udělují požehnání církve. Na manželství by měli být snoubenci připraveni a znát své povinnosti a závazky. Na toto se připraví během přípravy s knězem (Arcibiskupství pražské, Křest a svatby).

Bohoslužby

Každý den mohou věřící přijít na bohoslužbu, která se koná až třikrát denně v některém z kostelů v Kolíně (Římskokatolická farnost Kolín, Mše).

Spolčo je společenství mladých věřících druhého stupně základní školy a středoškoláků, kteří se pravidelně jednou týdně setkávají a mimo jiné organizují i sportovně - duchovní výlety na kole. Spolčo se účastní celostátního setkání mládeže (ČÁSLAVOVÁ 2022).

Výuka náboženství je rozdělena do několika skupin podle věku dětí (JAROŠOVÁ 2020).

Modlitební společenství je pravidelným setkáním všech, kteří se chtějí společně modlit a tato setkání probíhají jednou týdně (Římskokatolická farnost Kolín, Společenství).

Katecheze pro dospělé je pro všechny, kteří chtějí proniknout do křesťanství. Tito lidé se mohou pravidelně setkat s farářem (Římskokatolická farnost Kolín, Společenství).

Farní tábor

O letních prázdninách pořádá farnost svůj Farní tábor. Kromě her je zde i duchovní stránka např. modlení před jídlem a spaním, každý den mají účastníci možnost svátosti smíření a slavení eucharistie (Farní dětský tábor, Bartoloměj - farní časopis).

Farní časopis Bartoloměj

Farnost pravidelně vydává farní časopis Bartoloměj, kde seznamuje čtenáře s novinkami ve farnosti Kolín. Časopis vychází pravidelně každý měsíc (Římskokatolická farnost Kolín, farní časopis).

Farnost Kolín na internetu

Farnost spravuje svou webovou stránku, kde jsou napsány všechny činnosti farnosti. Zřídila i facebookové stránky - potkali se u Bartoloměje, tato stránka slouží primárně mladým. Její vznik podpořila pandemie a nemožnost osobního kontaktu. V roce 2020 se mladí a duchovní setkávali primárně prostřednictvím této stránky, která umožňovala sdílení, přidávání příspěvků, a hlavně možnost být spolu. Tato stránka je stále aktivní. Druhou facebookovou stránkou, kterou farnost spravuje, je stránka farnost Kolín, kde farnost informuje o své činnosti. Jsou zde i fotografie z akcí pořádaných farností. Farnost Kolín nabízí videohovory (Římskokatolická farnost Kolín, facebook).

Kulturní akce farnosti Kolín

Mezi pravidelné akce, kterých se farnost Kolín účastní, je Noc kostelů, Červená středa. Červená středa je vzpomínkovou akcí na utrpení věřících. Farnost Kolín pořádá i Farní ples a jiné. O všech akcích informuje jak na svých webových stránkách, tak prostřednictvím časopisu Bartoloměj (DUŠEK 2022).

Oblasti, ve kterých se Farní charita Kolín a Římskokatolická farnost Kolín potkávají

Tato kapitola je zařazena z důvodu existence některých oblastí, kde můžeme vidět propojení obou institucí.

Jako první oblast bych zmínila spolupráci na Tříkrálové sbírce. Jak už bylo zmíněno výše, tato sbírka je celorepubliková a vybírají se zde finance na předem známé aktivity charity. Při této aktivitě se potkávají jak lidé z farnosti, tak lidé z charity. Požehnání celé akci dává Kolínský farář a na začátku zpívá dětský farní sbor. Této akce se účastní dobrovolníci z řad farnosti, a to i studenti dvouleté katolické školy v Kolíně (Tříkrálová sbírka, Bartoloměj - farní časopis).

Další aktivitou jsou některé akce v komunitním centru svaté Zdislavy, nejen že zde mají obě organizace zázemí, ale některé akce se propojují, například předání Betlémského světla (Farní charita Kolín, Komunitní centrum svaté Zdislavy).

V neposlední řadě sem můžeme zařadit dobrovolnickou práci v charitě Kolín, a to právě pro její křesťanské pojetí, ve farním časopise se můžeme dočíst, že dobrovolníky jsou mnohdy lidé z farnosti (Okénko do DKSS, Bartoloměj - farní časopis).

Je zde třeba zmínit i propojenost v rámci farního časopisu Bartoloměj, kde pravidelně vycházejí články o charitě Kolín. Zástupce charity je i členem Farní pastorační rady Římskokatolické farnosti Kolín (Pastorační rada, Bartoloměj - farní časopis).

5 Výzkumná část

5.1 Výzkumný cíl

Cílem bakalářské práce je popsat a zhodnotit vztah mezi Farní charitou Kolín a Římskokatolickou farností Kolín z hlediska diakonického rozměru církve.

Cílem výzkumu je zmapování tohoto vztahu ve Farní charitě Kolín a Římskokatolické farnosti Kolín. Jak tyto organizace vnímají diakonii, zda je pro ně spolupráce důležitá. Po tomto zmapování budou následovat otázky týkající se vztahu mezi oběma organizacemi. Zda vnímají nějaké propojení v tématech, se kterými pracují. Výsledkem by měl být nejen popis a zhodnocení tohoto vztahu, ale i vytvoření priorit a případné popsání opatření.

5.2 Výzkumné otázky

Pro dosažení cíle bakalářské práce a cíle výzkumu jsem zvolila tyto výzkumné otázky. Ty jsou rozděleny do dvou bloků. První otázky jsou mapující. Z těchto otázek se vymezí nějaké společné oblasti vztahu Římskokatolické farnosti Kolín a Farní charity Kolín. Druhá část otázek směřuje k zjištění silných a slabých míst ve vzájemném vztahu obou institucí.

5.2.1 Otázky pro členy Římskokatolické farnosti Kolín

1. Jak rozumíte pojmu diakonie?
2. Jak vypadá diakonie ve vaší farnosti?
3. Existuje nějaká forma spolupráce s Farní charitou Kolín?
4. Existují nějaká společná témata s Farní charitou Kolín?
5. Pokud ano, jakým způsobem spolupracujete s Farní charitou Kolín?

6. Jaká jsou silná místa vaší spolupráce s Farní charitou Kolín?
7. Jaká jsou slabá místa Vaší spolupráce s Farní charitou Kolín?
8. Jaké mohou být příležitosti vaší spolupráce s Farní charitou Kolín?
9. Jaké mohou být hrozby Vaší spolupráce s Farní charitou Kolín?
10. Chtěl/a byste ještě něco dodat, na co jsem se nezeptala?

5.2.2 Otázky pro zaměstnance Oblastní charity Kolín

1. Co pro vás znamená služba nebo pomoc bližnímu?
2. Jak si takovou službu představujete ve vaší organizaci?
3. Je pro vás v organizaci důležité nějaké propojení s církví?
4. Spolupracujete s Římskokatolickou farností Kolín?
5. Pokud ano, jakým způsobem spolupracujete s Římskokatolickou farností Kolín?
6. Vnímáte nějaká společná témata s Římskokatolickou farností Kolín?

7. Jaká jsou silná místa vaší spolupráce s Římskokatolickou farností Kolín?
8. Jaká jsou slabá místa vaší spolupráce s Římskokatolickou farností Kolín?
9. Jaké mohou být příležitosti vaší spolupráce s Římskokatolickou farností Kolín?
10. Jaké mohou být hrozby vaší spolupráce s Římskokatolickou farností Kolín?
11. Chtěl/a byste něco dodat, na co jsem se nezeptala?

5.3 Metodika výzkumu

Metoda zvoleného výzkumu pro tuto bakalářskou práci byla formou kvalitativního výzkumu. Mišovič zmiňuje, že při tomto výzkumu získá výzkumník mnoho výzkumných dat od menšího vzorku respondentů, nežli je tomu u výzkumu kvantitativního. Tento výzkum byl zvolen z předpokladu rozdílných výkladů pojmů u respondentů. Tyto nuance by mohly být v kvantitativním výzkumu přehlédnuty. Tímto výzkumem lze najít smysl a celkové porozumění obsahu zkoumaného problému (srov. MIŠOVIČ 2002: 22-28). Kvalitativní výzkum se zakládá na sbírání dat, které výzkumník nadále porovnává a následně analyzuje. Dle zjištěných závěrů se rozhoduje, která data jsou pro výzkum potřebná. Znovu následuje sbírání dat a jejich analýza. Toto cyklické zkoumání a vyhodnocování vede k přezkoumání výzkumníkových domněnek a závěrů. Kvalitativní výzkum může mít mnoho výhod jako podrobný popis a vzhled při zkoumání určité události či fenoménu v přirozeném prostředí. Je vhodný při zkoumání místních situací a podmínek, pomocí kvalitativního výzkumu můžeme hledat lokální souvislosti. Kvalitativní výzkum má i své nevýhody, a to zejména jeho obtížnost testování hypotéz a teorií, časovou náročnost jak analýzy dat, tak jejich sběru. A v neposlední řadě snadnější ovlivnění výsledku samotným výzkumníkem (srov. HENDL 2005: 50-53).

5.3.1 Polo-strukturovaný rozhovor

Polo-strukturovaný rozhovor byl zvolen pro jeho možnost určité variability rozhovoru s respondentem. Tazatel zde má připravené otázky či okruhy otázek. Během rozhovoru je možné měnit pořadí otázek nebo poznané promítnout do dalších rozhovorů. Tazatel i dotazovaný by měli být rovnocennými účastníky rozhovoru. Polo-strukturovaný rozhovor zde stojí na důvěře mezi oběma aktéry a na dobré přípravě výzkumníka MIŠOVIČ 2002: 70-90).

5.3.2 Charakteristika výzkumného vzorku

Respondenty jsem vybírala dle metody záměrného výběru. Podstatou tohoto výběru je vybrat účastníky výzkumu podle jejich určitých vlastností. Hlavním kritériem tohoto výběru byla spjatost s těmito dvěma organizacemi.

Zařazení v rámci zaměstnání jako zaměstnanec či dobrovolník Farní charity Kolín a zaměstnanec či dobrovolník z Římskokatolické farnosti Kolín.

Ochota poskytnout rozhovor pro účel této bakalářské práce.

Kontaktovala jsem obě organizace a u obou mi byla přislíbena spolupráce.

Jako formu oslovení jsem volila telefonický kontakt a následné domluvení na určitém termínu a místě osobní schůzky. Se všemi respondenty jsem se sešla osobně, a to buď přímo na jejich pracovišti, nebo v kavárně.

5.4 Zpracování výzkumných dat

Metoda analýzy dat

K analýze rozhovorů byla použita metoda otevřeného kódování. Otevřené kódování je nejčastěji používanou metodou při analytických postupech. Kódování spočívá

v rozložení dat či informace, vyhodnocení a následné sloučení. Podstatou kódování jsou jednotky, které nesou výzkumníkem přidělený kód. Kóduje se přepsaný rozhovor nebo audio záznam. K výzkoumanému se výzkumník znovu vrací a klade si nové otázky. Kódy může znovu rozdělovat, nebo slučovat. Tato činnost je velmi náročná jak na pozornost, tak na čas výzkumníka. Sběr dat jde ruku v ruce s analýzou dat (CHRASTINA 2019: 194-199).

V Diskuzi byla použita metoda SWOT analýzy, tato efektivní metoda vznikla v 60-70 letech dvacátého století jako flexibilní technika, která může ukázat nejen jasnou představu o výzvách, ale i o hrozbách kterým můžeme čelit. V současné době tuto metodu využívá mnoho organizací jako funkční průřez silných stránek, slabých stránek a zároveň příležitostí a hrozeb v nastávajícím období. Následuje pak soubor opatření, který mohou účastníci reflektovat (CHALICCHIO 2021: 7-20).

5.5 Otevřené kódování

Kategorie 1

- **Dimenze informovanosti**

Toto téma je stěžejní pro celou bakalářskou práci, a to v tom, jak lidé z Farní charity Kolín a lidé z Římskokatolické farnosti Kolín vnímají pomoc bližnímu nebo diakonii.

„Pomoc někomu, kdo je v nouzi, nejsem věřící, ale podstatou charity je pomoc každému v nouzi a nám se to díky šatníku opravdu daří (...). Teď jsme měli vaření pro lidi, vařili jsme guláš a polévku, domnívám se, že i přesto, že nejsme veliký, může naše práce pomoci.“ (Respondent č. 1 Farní charita Kolín).

„To, že pomůžu někomu v nouzi, mi přijde samozřejmé (...).“(Respondent č. 2 Farní Charita Kolín).

„Chodí sem lidi, kteří potřebují pomoc, chodí k nám i rodiny. My jim pomůžeme, dáme jim i nějaké jídlo. Většinou je ještě odkazujeme na město. Pro lidi jsme vařili i polévku a guláš, když byly ty zimy, takže se tu mohli i najíst. Tohle mi přijde jako služba bližnímu.“ (Respondent č 3 Farní charita Kolín).

„Diakonie je součástí církve, snažíme se pomáhat v oblastech, které jsou mnohdy opomíjeny nebo přehlíženy. Pokud se jedná o diakonii v naší farnosti, tak pravidelně docházíme do nemocnice za nemocnými, máme zde našeho pana vikáře, docházíme do domácností seniorů, ale i do domova pro seniory. Máme adopci na dálku, kam všichni finančně přispíváme, Účastníme se a finančně podporujeme potravinové a Tříkrálové sbírky. Pracujeme s romskými dětmi a snažíme se o lepší začlenění této skupiny mezi běžnou populací. Docházíme do katolické školy a tam se věnujeme studentům a dětem.“ (Respondent č. 4 Římskokatolická farnost Kolín).

„Docházíme do nemocnice, za seniory, do hospice, pracujeme s romskými dětmi, účastníme se adopce na dálku (...). Já sám se snažím naslouchat lidem a jejich potřebám.“(Respondent č. 5 Římskokatolická farnost Kolín).

„Pro mě je to následování kroků Ježíše, chovat se křesťansky, pomáhat lidem, kteří pomoc potřebují a chtějí pomoc přijmout.“ (Respondent č.6 Římskokatolická farnost Kolín).

Zde se respondenti z charity Kolín shodli, že pomoc bližnímu je pro ně pomoc někomu v nouzi. Vaření polévky pro lidi v nouzi lze vnímat jako nezištnou pomoc. Lidé ve farnosti pojmají diakonii velmi aktivně, ať už přes návštěvu seniorů, nemocných, aktivní zapojení do sbírek, či vlastní iniciativu v adopci na dálku.

- **Dimenze dobrovolnictví**

Toto téma se objevilo téměř ve všech rozhovorech, je to také oblast, která je pro Farní charitu stěžejní, protože mají své dobrovolnické centrum.

„Uvědomuji si, že do našeho dobrovolnického centra docházejí i dobrovolníci, kteří jsou součástí farního sboru. Tito lidé jsou součástí našeho dobrovolnického centra, tvoří nebo chodí ke starým lidem a věnují jim svůj čas.“ Dobrovolníci nám vypomáhají i s Tříkrálovou sbírkou. Bez nich by se Tříkrálová sbírka neobešla. Zde máme dobrovolníky jak z našich řad, tak samozřejmě z farnosti (...). Velkou pomocí jsou dobrovolníci při zajištění potravinové pomoci. Myslím, že ve spolupráci s farností by mohlo dojít k nějaké z lepších forem spolupráce s dobrovolníky, možná i nějaké péči o ně, ale nevím, zda by to bylo možné.“ (Respondent č. 1 Farní charita Kolín).

„My tady děláme pořád něco navíc, ale i ti dobrovolníci, to oni přijdou a přinesou to co doma udělali a ani nemusí. Já je oslovuji kde se dá, občas v občůdce, ale i přes známé. Chodí k nám lidi z kostela, ale hodně je to o známosti, chodí sem jedna a s ní přijde druhá. Některé dobrovolnice jsou věřící, ale nepřemýšlela jsem o tom (...). Dobrovolnická práce je těžká, mnohdy jsou dobrovolníci unavení a vyčerpání z návštěv u seniorů.“ (Respondent č. 2 Farní charita Kolín).

„Domnívám se, že mnoho dobrovolníků je z řad farnosti, o některých víme o jiných ne (...). Určitě je možnost navázání nějaké spolupráce v rámci péče o dobrovolníky či zaměstnance s podporou naší farnosti.“ (Respondent č. 4 Římskokatolická farnost Kolín).

„Vím, že od nás ze sboru dochází lidé do charity jako dobrovolníci, ale asi nevím o každém, je to jejich vlastní iniciativa.“ (Respondent č. 5 Římskokatolická farnost Kolín).

Kromě dvou respondentů všichni zmiňují propojení dobrovolníků z řad Římskokatolické farnosti Kolín a Farní charity Kolín. Je zde patrné, že jsou respondenti, kteří jsou si více vědomí vzájemného propojení v této oblasti nežli jiní respondenti. Je to pravděpodobně z důvodu větší informovanosti a možná i lepší představy, kdo vše je dobrovolník. Z této dimenze tedy vyplývá, že v oblasti dobrovolnické činnosti dochází k vzájemnému propojení obou organizací. Jako podstatný vnímám i podnět u zaměstnanců charity. „My tady děláme pořád něco navíc.“

- **Dimenze sbírky**

Tato dimenze opět propojuje odpovědi napříč všemi rozhovory. Respondenti zmiňovali Tříkrálovou sbírku a potravinovou sbírku.

„Dobrovolníci nám vypomáhají i s Tříkrálovou sbírkou. Bez nich by se Tříkrálová sbírka neobešla, zde máme dobrovolníky jak z našich řad, tak samozřejmě z farnosti (...). Velkou pomocí jsou dobrovolníci při zajištění potravinové pomoci.“ (Respondent č. 1 Farní charita Kolín).

„Dohromady chodíme na Tříkrálovou sbírku, to chodíme my i lidi z kostela, ale i mnoho lidí z Kolína a okolí(...). Tříkrálovka, docela dost jich z kostela chodí.“ (Respondent č. 2 Farní charita Kolín).

„Když nám chyběly potraviny nebo věci v šatníku tak lidi z kostela nám je přinesli (...). Vím, že spolupracujeme určitě na Tříkrálové sbírce, a právě když je třeba nějaká potravinová pomoc (...).“ (Respondent č. 3 Farní charita Kolín).

„Spolupráce na Tříkrálové sbírce, chceme být ještě aktivnější, Tříkrálovou sbírku zahájit bohoslužbou a na konci nějaké poděkování všem, co se sbírky zúčastnili. Tříkrálová sbírka je pro nás všechny důležitá, účastní se jí pravidelně nejen lidi z farnosti, ale i veřejnost, je to akce, která je podpořena i městem Kolín. Domnívám se, že je třeba takové akce podpořit, protože minulý rok byly z vybraných peněz zakoupené věci do Charitního šatníku, myslím tím potraviny (...). Účastníme se na sbírkách jak Tříkrálových, tak i potravinových. Když má charita problém, snažím se o předání této nepříjemné situace všem věřícím v kostele a vím, že jsme schopni vše potřebné dodat.“ (Respondent č. 4 Římskokatolická farnost Kolín).

„Informujeme naše společenství o charitativních akcích charity, jako spolupráci také vnímám spoluúčasť na Tříkrálové sbírce, mnoho z nás při této dobročinné akci pomáhá, mnoho lidí z naší farnosti pomáhá i při sbírkách potravinových (...).“ (Respondent č. 5 Římskokatolická farnost Kolín).

“Společná účast na Tříkrálové sbírce, tam chodí mnoho věřících, ale koledují i děti věřících, dochází i skauti (...).“ (Respondent č. 6 Římskokatolická farnost Kolín).

Z této dimenze vychází, že spolupráce na charitativních sbírkách je pro obě organizace ve spolupráci stěžejní. V těchto případech jde o sbírky, kterých se lidé účastní dobrovolně a jejich cílem je nějaká prospěšná činnost společnosti. Na základě získaných dat se domnívám, že tyto sbírky stojí na dobrovolnické práci. V předchozích otázkách si někteří respondenti neuvědomili, že sbírky propojují právě dobrovolníci a jejich ochota.

Tyto dvě dimenze nám ukazují, že Římskokatolická farnost Kolín má propojení s Farní charitou Kolín a diakonický rozměr je zde patrný.

Kategorie 2

- **Dimenze silných stránek v rámci spolupráce**

V této dimenzi mohou všichni respondenti říct, v jakých oblastech je jejich vzájemná spolupráce silná. Odpovědi v této oblasti shrnují ve většině případů odpovědi v předchozích dvou dimenzích.

„Silnou stránkou jsou určitě dobré vztahy, finanční podpora farnosti, kterou nám dávat nemusí, ale chce nás podpořit. My i farnost máme silnou základnu dobrovolníků. Pravidelně se účastníme charitativních sbírek. Komunitní centrum je naše společná silná stránka, zde mají akce i lidi z farnosti.“ (Respondent č. 1 Farní charita Kolín).

„Všichni chodíme no Tříkrálovku, docela dost lidí chodí i z kostela. Myslím, je dobrá i spolupráce s lidmi, kteří k nám chodí jako dobrovolníci.” (Respondent č. 2 Farní Charita Kolín).

„Chodíme společně na Tříkrálovou sbírku a pomáháme při potravinové pomoci(...), když řekneme, že něco chybí, tak přes farnost to jde koupit, jako lidi z farnosti nám to přinesou, nebo spíš ty co chodí do kostela nám vše co potřebujeme do šatníku přinesou. Myslím, že se na sebe nedíváme skrz prsty i když nejsme věřící.” (Respondent č 3 Farní charita Kolín).

„Mezi silné stránky můžu zařadit tradici. Když charita začínala, měla své zázemí na faře, potkávali jsme se opravdu často. Dnes je to převážně v komunitním centru, ale i to je přínosné. Zde mají aktivity lidé z charity, ale i lidé z farnosti. Nesmím zapomenout, že komunitní centrum je otevřené komukoli, kdo by chtěl přispět nějakou aktivitou nebo společným posezením (...). Tříkrálová sbírka zde chceme být ještě aktivnější, zahájit ji bohoslužbou, na konci nějaké poděkování všem co se sbírky zúčastnili. Tříkrálová sbírka je pro nás všechny důležitá (...). Domnívám se, že jednou ze silných stránek je, že máme velmi ochotné lidi mezi sebou, je zde mnoho dobrovolníků, kteří chodí i do charity. V neposlední řadě je to i dobrá vůle z farnosti, nejen našeho sboru, ale celé farnosti, jsme schopni charitu podpořit finančně.” (Respondent č. 4 Římskokatolická farnost Kolín).

„Jsem přesvědčen, že jednou ze silných stránek je společná účast na charitativních sbírkách (...), setkáváme se s lidmi z charity v komunitním centru na Zálabí, toto centrum slouží pro celou komunitu primárně pro všechny v Zálabí.” (Respondent č. 5 Římskokatolická farnost Kolín).

„Společná účast na Tříkrálové sbírce, tam chodí mnoho věřících, ale koledují i děti věřících, dochází i skauti.” (Respondent č.6 Římskokatolická farnost Kolín).

V silných stránkách se nejčastěji objevuje téma charitativních sbírek, dobrovolnické práce, ale za zmínku stojí i dobré vztahy, dobrá vůle, finanční podpora farnosti, společná setkání a setkání v komunitním centru.

● Dimenze slabých stránek

Tato dimenze nám může ukázat slabiny v rámci spolupráce.

„Jako největší slabinu vnímám, že na charitě není v tuto dobu někdo věřící, to vnímám jako velkou slabinu. Myslím, že věřící člověk může dát charitě právě trochu jiný pohled.” (Respondent č. 1 Farní charita Kolín).

„Nevím, vůbec nevím, já nejsem věřící.” (Respondent č. 2 Farní Charita Kolín).

„No, myslím, že největší spolupráce je, když se lidé setkávají. Přijde mi, že my se vzájemně moc nepotkáváme. Vlastně asi se s nimi nejvíc vidí pan ředitel.” (Respondent č. 3 Farní charita Kolín).

„Charita Kolín má momentálně zaměstnance na zkrácený úvazek a nevidíme v současné době prostor, pro větší růst naší vzájemné spolupráce. Jako slabou stránku vnímám to, že současné době není na charitě žádný věřící. Máme s panem ředitelem dobré vztahy,

presto toto vnímám nejen jako slabou stránku, ale i jako ohrožení do budoucna.” (Respondent č. 4 Římskokatolická farnost Kolín).

„Nevím, zda je to úplně slabé místo, ale o činnosti charity se primárně dozvídáme prostřednictvím pana faráře, možná je to tím, že charita Kolín není veliká a o svých aktivitách moc neinformuje.” (Respondent č. 5 Římskokatolická farnost Kolín).

„Nemůžu moc mluvit o slabých místech v naší spolupráci. Popravdě neznám mnoho projektů charity.” (Respondent č. 6 Římskokatolická farnost Kolín).

Zde respondenti zmínili slabé stránky vztahu mezi Farní charitou Kolín a Římskokatolickou farností Kontakt. Z odpovědí je patrné, že jako slabá místa ve vztahu vnímají někteří z respondentů to, že v charitě není nikdo věřící, dále pak malé povědomí o aktivitách Farní charity Kolín. Jako slabé místo lze vnímat i ne tak časté setkávání mezi oběma organizacemi.

• Dimenze příležitostí

Tato dimenze může pomoci k tomu, jaký potenciál v budování vztahů mezi organizacemi respondenti vnímají.

„Myslím, že ve spolupráci s farností by mohlo dojít k nějaké lepší formě spolupráce s dobrovolníky, možná i nějaké péči o ně, ale nevím zda by to bylo možné (...). Určitá spolupráce v rámci charitativních sbírek, vím že lidé z farnosti jsou velmi otevření (...), spirituální rozměr sociální práce, vnímám také jako jednu z možné spolupráce, možná i právě věřící z řad zaměstnanců by tomuto mohl přispět. Pokud budeme vědět o tom co druhý dělá, můžeme lépe pomoci potřebným.” (Respondent č. 1 Farní charita Kolín).

„Myslím, že dobrovolníci jsou to, co nás spojuje.” (Respondent č. 2 Farní charita Kolín).

„Myslím, že dobrá vůle z obou dvou stran, chceme si navzájem pomoci. Oni nám mohou pomoci třeba v rámci sbírky, my pak někomu z kostela pomůžeme, protože se nemá kam obrátit.” (Respondent č. 3 Farní charita Kolín).

„(...) určitě je možnost na navázání nějaké spolupráce v rámci péče o dobrovolníky či zaměstnance s podporou naší farnosti, záleží jaké by byly podmínky spolupráce a celkové nastavení, ale mohlo by to být přínosné.” (Respondent č. 4 Římskokatolická farnost Kolín).

„(...) domnívám se, že příležitostí spolupráce je mnoho ať už v oblasti sbírek tak pomoci lidem ve farnosti.” (Respondent č. 5 Římskokatolická farnost Kolín).

„Cílem nás i charity je pomoc lidem v nouzi, těch oblastí je mnoho. Určitě se mohou najít nějaké společné, ale je to na delší diskusi.” (Respondent č. 6 Římskokatolická farnost Kolín).

Respondenti vnímají potenciál vzájemného propojení. I zde je větší představa u respondentů, kteří spolu intenzivněji spolupracují, dokáží si představit hlubší spolupráci v oblasti péče o dobrovolníky a zaměstnanců, ve formě spirituální péči. Dále z rozhovorů vychází předpoklad v pokračování v oblasti charitativních sbírek. Je zde zmínka i o zaměstnanci, který by byl věřící a došlo by tím k většímu propojení

s farností. Toto připojení je i z hlediska účasti na farní radě, kde má Farní charita Kolín svého zástupce.

- **Dimenze ohrožení vzájemné spolupráce**

Tato dimenze může ukázat případné problémy, které mohou negativně ovlivnit vzájemnou spolupráci.

„Finance charity a její stagnace (...).” (Respondent č. 3 Farní charita Kolín).

„Dobrovolnická práce je těžká mnohdy jsou dobrovolníci unavení a vyčerpání z návštěv u seniorů.” (Respondent č. 2 Farní charita Kolín).

„Já si pořád říkám, zda budeme mít peníze (...).” (Respondent č. 3 Farní charita Kolín).

„Jako velkou hrozbu do budoucna vnímám pouze nevěřící v charitě, v současné době máme hezkou spolupráci, ale pokud se například vymění ředitel nebo převládne nálada, že vzájemná spolupráce je zbytečná, může to znamenat ochlazení vztahů.” (Respondent č. 4 Římskokatolická farnost Kolín).

„Momentálně nejsem schopen vyhodnotit žádnou hrozbu.” (Respondent č. 5 Římskokatolická farnost Kolín).

„(...), že se budeme dublovat, nebo že pak bude vše moc profesionální až odcizené.” (Respondent č. 6 Římskokatolická farnost Kolín).

Z odpovědí respondentů je cítit obava o finanční zajištění charity a péče o dobrovolníky. Toto je převážně na straně respondentů charity. U respondentů farnosti převládá obava z toho, že na charitě nebude žádný věřící a bude nabízena paleta služeb, které budou odosobněné.

5.6 Diskuse

Respondenti z Farní charity Kolín mají svou osobní potřebu pomoci lidem v nouzi, je to pro ně do určité míry přirozenost. Lidé z farnosti mají toto propojení pomoci lépe uchopené z hlediska jejich víry a nastavení. Je znatelné, že pro respondenty Farní charity Kolín je označení pomoci bližnímu, natolik spojené s církví, že mají potřebu svého vymezení o tom, že oni nejsou věřící. I přes toto vymezení je jejich vůle pomáhat lidem v nouzi obrovská a ve velké míře přirozená. U zaměstnanců charity dochází k náznakům přepracovanosti.

Z rozhovorů respondentů vychází průnik spolupráce v dobrovolnické činnosti. Dobrovolnická práce bývá v režii samotných členů sboru. Farní charita Kolín má své dobrovolnické centrum, kde jsou dobrovolníci, kteří sem dochází většinou s tím, že jsou osobně napojení na jiné dobrovolníky nebo znají koordinátora dobrovolníků. Aktivně a s vědomím všech účastníků dochází k propojení v oblasti charitativních sbírek, a to jak na úrovni dobrovolnictví, tak i finanční podpory těchto sbírek. Pokud jsou jasně definované projekty, jsou zaměstnanci Farní charity Kolín a lidí z Římskokatolické farnosti Kolín schopni a hlavně ochotni více spolupracovat. Toto propojení je popsáno i v rámci teoretické části bakalářské práce.

Aktéři rozhovoru vytyčili i oblasti v rámci SWOT analýzy, které stojí za zmínku a jsou zde popsány návrhy opatření pro lepší spolupráci Římskokatolické farnosti Kolín a Farní charity Kolín.

- **Opatření pro posílení silných stránek**

Všichni respondenti vnímají jako silnou stránku spolupráci na charitativních sbírkách, jako je Tříkrálová sbírka a potravinová sbírka. Je tedy žádoucí v těchto aktivitách setrvat. Vnímám zde skutečnost, že pokud jsou témata sbírky dobře vysvětlena, je velká ochota lidí ze sboru na tyto sbírky přispět i finančně. Je tedy nutné všechny charitativní aktivity dobře komunikovat jak ve farním sboru, tak ve Farní charitě.

Komunitní centrum je další silnou stránkou, toto místo je v současné době využívané k aktivitám jak farnosti, tak charity. Pokud chce Farní charita Kolín a Římskokatolická farnost Kolín větší propojenost, je toto ideální místo, ať už formou přednášek, besed, autorských čtení, hudebních či filmových klubů aj.

- **Opatření pro minimalizaci slabých stránek**

Respondenti zmiňují jako slabou stránku to, že ve Farní charitě Kolín není nikdo věřící. Protože nelze ovlivnit, zda další zaměstnanec bude věřící či nikoli, mohla by probíhat duchovní péče pro zaměstnance a dobrovolníky v rámci propojování a rozvoje ekosystému farnosti a charity.

Pro lepší porozumění práce obou dvou organizací může sloužit vzájemná edukace, propojení v rámci komunitního centra, návštěvy či stáže.

- **Opatření pro posílení oblasti příležitostí**

Jsou zde patrné vstřícné kroky z obou institucí k hlubší spolupráci v oblasti spirituality. Na formě se budou muset domluvit primárně zástupci obou institucí. Domnívám se, že počátkem může být i společná Duchovní obnova pro lidi z farnosti, zaměstnance a dobrovolníky z řad charity.

- **Opatření pro minimalizaci ohrožení**

Z výzkumu vzešlo ohrožení ve formě neporozumění či neznalosti práce druhé organizace. Jedním z možných nástrojů pro lepší spolupráci může být edukace obou stran. Vnímám to i jako primární ochranu před možným nálepkováním a zbytečným nedorozuměním či nepochopením.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo popsat a zhodnotit vztah mezi Farní charitou Kolín a Římskokatolickou farností Kolín z hlediska diakonického rozměru církve.

V teoretické části jsem vymezila diakonii v organizované podobě a diakonii v církevním sboru, popsala jsem i možné formy propojení obou institucí, které jsem opřela o odbornou literaturu. Již v teoretické části došlo jistému propojení mezi Římskokatolickou farností Kolín a Farní charitou Kolín. A to hlavně v oblasti Tříkrálové sbírky. Toto připojení bylo potvrzeno i výzkumem. Výzkum jsem uskutečnila pomocí kvalitativní metody pomocí polo-strukturovaného rozhovoru. Zaměřila jsem se na oblast Informovanosti, Dobrovolnictví a oblast Tříkrálové sbírky. Další oblast byla ve formě SWOT analýzy a následné popsání opatření týkajících se zlepšení vztahu mezi Římskokatolickou farností Kolín a Farní charitou Kolín z diakonického pohledu církve. Pomocí polo-strukturovaných rozhovorů se zaměstnanci Římskokatolické farnosti Kolín a Farní charity Kolín jsem dospěla k závěru, že dochází k interakci mezi Římskokatolickou farností Kolín a charitou Kolín. Tento vztah vykazuje i známky diakonického rozměru a však tento vztah je v určitých bodech křehký a potřebuje péči. Je zde patrná chuť jak Farní charity Kolín, tak Římskokatolické farnosti Kolín o spirituální prohloubení tohoto vztahu a celkové potřeby vzájemné spolupráce obou dvou organizací. Vzhledem k omezenému fungování Farní charity Kolín je i spolupráce s Římskokatolickou farností Kolín omezená. Je zde, ale patrné, že spolupráce bude trvat a pokud se Farní Charita Kolín rozroste, bude se moct obrátit na duchovní podporu Římskokatolické farnosti, která by mohla do charity vnést právě křesťanský rozměr.

Během psaní této bakalářské práce došlo k ukončení některých projektů Farní Charity Kolín a tím i zmenšení její zaměstnanecké základny. V současné době i pan ředitel Farní charity Kolín působí v Praze a Farní charitě v Kolíně věnuje pouze svůj volný čas. Věřím, že se tato situace změní k lepšímu a Farní charita Kolín bude moct být plnohodnotným hráčem v poskytování sociálních služeb na území Kolína a jeho okolí s podporou Římskokatolické farnosti Kolín.

Zdroje

Literární zdroje

BENEDIKT XVI. *Deus caritas est: encyklika nejvyššího pontifika Benedikta XVI. biskupům, kněžím a jáhnům, Bohu zasvěceným osobám a všem věřícím laikům o křesťanské lásce*. Praha: Paulínky, 2006. ISBN 80-86949-03-6.

FILIPI, P. *Křesťanstvo: historie, statistika, charakteristika křesťanských církví*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1996. ISBN 80-85959-10-0.

FRIČ, P.; POSPÍŠILOVÁ, T. et al. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Agentura neziskového sektoru, 2010. ISBN: 978-80-903696-8-9

HALAMA, J. Slovo z farnosti, *Bartoloměj*. Farnost Kolín: Kolín, 2005, č. 4, s. 5-8.

HASLINGER, H. *Diakonie Grundlagen für die soziale Arbeit der Kirche*, Verlag: Ferdinand Schöningh GmbH & Co. KG, 2009. ISBN 978-3-8252-8397-1

CHALICCHIO, S. *SWOT analýza ve čtyřech krocích*. Streetlib, 2021. ISBN 97-91220-84-204-4

CHRASTINA, J. *Případová studie - metoda kvalitativní výzkumné strategie a designování výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019. ISBN 978-80-244-5373-6

MARTÍNEK, M. *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Praha: Jabok, 2008. ISBN 978-80-904137-6-4.

MOTLOVÁ, M.; OPATRŇY, M. *Senioři*. In MARTÍNEK, M. *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Praha: Jabok, 2008. ISBN 978-80-904137-6-4.

NORDSTOKKE, K. *Liberating Diakonia*, Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, 2011.

JALUŠKA, A. *Osoby ve výkonu trestu*. In MARTÍNEK, M. *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Praha: Jabok, 2008. ISBN 978-80-904137-6-4.

JARGUS, M.; KONVALINKOVÁ, I. M.; SMEJKAL, J. *Uživatelé drog*. In MARTÍNEK, M. *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Praha: Jabok, 2008. ISBN 978-80-904137-6-4.

KAPLÁNEK, M. *Mládež*. In MARTÍNEK, M. *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Praha: Jabok, 2008. ISBN 978-80-904137-6-4.

KŘIŠŤÁN, A. *Pastorační koncept*. In MARTÍNEK, M. *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Praha: Jabok, 2008. ISBN 978-80-904137-6-4.

MIŠOVIČ, J. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*, Praha: Sociologické nakladatelství, 2019. ISBN 978-80-7419-285-2

OPATRná, M.; OPATRný, M. *Nemocní v terminálním stádiu*. In MARTÍNEK, M. *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Praha: Jabok, 2008. ISBN 978-80-904137-6-4.

OPATRný, M. LEHNER, M. *Teorie a praxe charitativní práce: uvedení do problematiky: praktická reflexe a aplikace*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7394-214-4.

OPATRný, M. *Služba potřebným - diakonie jako konstitutivní prvek praxe církve*. In

OPATRný, A. *Nemocní*. In MARTÍNEK, M. *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Praha: Jabok, 2008. ISBN 978-80-904137-6-4.

OPATRný, M.; ŠIMR, K. *Církev v době pandemie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2022. ISBN 978-80-7325-563-3.

POSPÍŠIL, V. C. *Teologie služby*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. ISBN 80-7192-748-1

PRÁZDNÁ, R. *Osoby se zdravotním postižením*. In MARTÍNEK, M. *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Praha: Jabok, 2008. ISBN 978-80-904137-6-4.

PRINZ, P. *Bezdomovci*. In MARTÍNEK, M. *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Praha: Jabok, 2008. ISBN 978-80-904137-6-4.

ŠIMR, K. *Trojí diakonie: evangelická diakonie, křesťanská služba a diakonát v perspektivě teorie sociálních systémů*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2019. Moderní česká teologie. ISBN 978-80-7325-480-3.

TRENERA, R. J.; HORÁK Z. *Slovník církevního práva*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3614-3.

Elektronické zdroje

Arcibiskupství pražské, *Katolický pohřeb*. [online]. Praha: 2023 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://apha.cz/duchovni-sluzby/katolicky-pohreb/>

Arcibiskupství pražské, *Křest a svatby*. [online]. Praha: Arcibiskupství pražské, 2023 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://apha.cz/duchovni-sluzby/krty-a-svatby/>

BATÓG, J. Nemocniční kaplan. *Bartoloměj - farní časopis*. [online]. Římskokatolická farnost Kolín, 2022, č. 7-8, s. 4-5 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: https://www.farnostkolin.cz/wp-content/uploads/2022/09/Bartolomej_7-8_2022.pdf

BELÁŇOVÁ, A. Být kaplanem v Česku: Zdroje nejistoty a nacházení opory, *Český lid* [online]. Praha: Etnologický ústav Akademie věd České republiky, 2018, s 25-46 [cit. 2023-02-26] ISSN 0009-0794. Dostupné na: WWW: https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/publikace/belanova-byt_kaplanem.pdf

BÍLEK, F. Pastorační asistent. *Charita uherský brod* [online]. Charita Česká republika, 2023, [cit. 2023-02-26]. Dostupné na WWW: <https://www.uhbrod.charita.cz/socialni-sluzby/ostatni-sluzby/pastoracni-cinnost/>

ČÁSLAVOVÁ, A. Bylo, nebylo. *Bartoloměj - farní časopis* [online]. Římskokatolická farnost Kolín, 2022, č. 9, s. 4-5 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: https://www.farnostkolin.cz/wp-content/uploads/2022/08/Bartolomej_9_2022.pdf

DUŠEK, J. Kalendář akcí, *Bartoloměj - farní časopis* [online]. Kolín: Římskokatolická farnost Kolín, 2022, č. 11. s. 24 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: https://www.farnostkolin.cz/wp-content/uploads/2022/11/Bartolomej_11_2022.pdf

Farní dětský tábor. *Bartoloměj - farní časopis* [online]. Římskokatolická farnost Kolín, 2022, č. 9, s. 6-7 cit. [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: https://www.farnostkolin.cz/wp-content/uploads/2022/08/Bartolomej_9_2022.pdf

Farní charita Kolín. *Centrum Kohoutek*. [online]. Charita Česká republika, 2023 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://kolin.charita.cz/centrum-kohoutek/>

Farní charita Kolín. *Dobrovolnické centrum svatého Bartoloměje*. [online]. Charita Česká republika, [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://kolin.charita.cz/dobrovolnicke-centrum-svateho-bartolomeje/>

Farní charita Kolín, *Komunitní centrum svaté Zdislavy*. [online]. Charita Česká republika, 2023 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://kolin.charita.cz/komunitni-centrum-zalabi/>

Farní charita Kolín, *Malý obchod velké pomoci*. [online]. Charita Česká republika, 2023 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://kolin.charita.cz/maly-obchod-velke-pomoci/>

GRAUBNER, J. *Kodex charity České republika: kodex* [online]. 2020, s. 1-20 [cit. 2023-02-26] Dostupné na:WWW: [file:///C:/Users/Provoz23/Downloads/2020-kodex-charity--acta-cbk%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Provoz23/Downloads/2020-kodex-charity--acta-cbk%20(2).pdf)

Charita České republiky, *Farní charita Kolín*. [online] [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://kolin.charita.cz/>

Charita České republiky. *Charitní síť*. [online]. 2023 [cit. 2023-02-26] Dostupné na: WWW: <https://www.charita.cz/kdo-jsme/charitni-sit/>

Charita Česká republika, *Tříkrálová sbírka*. [online]. Praha: Charita Česká republika, Vladislavova 12, 110 00 Praha 1, 2022 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://www.trikralovasbirka.cz/o-sbirce/>

Charita Česká republika, *Tříkrálová sbírka v kolínské farnosti*. [online]. Charita Česká republika, 2023 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://kolin.charita.cz/trikralova-sbirka-v-nasi-farnosti/>

JAROŠOVÁ, K. Zpráva z Charity. *Bartoloměj - farní časopis*. [online]. Římskokatolická farnost Kolín, 2020, č. 2, s. 9-13 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://www.farnostkolin.cz/wp-content/uploads/2020/09/bartolomej-2020-02.pdf>

JAROŠOVÁ, K. Vyučování náboženství. *Bartoloměj - farní časopis*. [online]. Kolín: Římskokatolická farnost Kolín, 2020, č. 9, s. 16 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW:<https://www.farnostkolin.cz/wp-content/uploads/2020/09/bartolomej-2020-09.pdf>

MPSV, *Registr sociálních služeb*. [online]. 2023 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/detail_sluzby.do?736c=e65e0c6cd111595cfc26e9f0737bbefd&SUBSESSION_ID=1677438252494_1

Okénko do DKSS. *Bartoloměj - farní časopis*. [online]. Kolín: Římskokatolická farnost Kolín, 2019, č. 6, s. 10-12 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://www.farnostkolin.cz/wp-content/uploads/2019/06/bartolomej-2019-06.pdf>

Pastorační rada. *Bartoloměj - farní časopis*. [online]. Kolín: Římskokatolická farnost Kolín, 2020, č. 1, s. 14-16 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://www.farnostkolin.cz/wp-content/uploads/2020/09/bartolomej-2020-01.pdf>

Pomoc Ukrajině ukončení. *Bartoloměj - farní časopis*. [online]. Kolín: Římskokatolická farnost Kolín, 2022, 2022 č. 12, s. 24 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: https://www.farnostkolin.cz/wp-content/uploads/2022/12/Bartolomej_12_2022-2.pdf

PROKOPOVÁ, M. Pomoc Ukrajině 2022 poskytuje materiální pomoc lidem prchajícím před válkou. *Bartoloměj - farní časopis*. [online]. Kolín: Římskokatolická farnost Kolín, 2022, č. 7-8, s. 8-9 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: https://www.farnostkolin.cz/wp-content/uploads/2022/09/Bartolomej_7-8_2022.pdf

Římskokatolická farnost Kolín. *Facebook*. [online]. Římskokatolická farnost Kolín 2023 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://www.facebook.com/farnostkolin/about>

Římskokatolická farnost Kolín. *Farní časopis*. [online] [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://www.farnostkolin.cz/aktivity/farni-casopis/>

Římskokatolická farnost Kolín, *Mše*. [online]. Římskokatolická farnost Kolín, 2023 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://www.farnostkolin.cz/bohosluzby/>

Římskokatolická farnost Kolín. *Návštěva nemocných*. [online]. Kolín, 2023 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://www.farnostkolin.cz/navsteva-nemocnych/>

Římskokatolická farnost Kolín, *O nás*. [online]. 2023 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW: <https://www.farnostkolin.cz/o-nas/o-farnosti/>

Římskokatolická farnost Kolín, *Společenství*. [online]. Kolín: Římskokatolická farnost Kolín., 2023 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW:
<https://www.farnostkolin.cz/aktivity/spolecenstvi/>

TĚMÍN, T. Adopce na dálku. *Bartoloměj - farní časopis*. [online]. Římskokatolická farnost Kolín, 2022, č. 7-8, s. 7-8 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW:
https://www.farnostkolin.cz/wp-content/uploads/2022/09/Bartolomej_7-8_2022.pdf

TIETJENOVÁ, K. *Výroční zpráva*. [online]. Praha: Charita Česká republika, Vladislavova 12, 110 00 Praha 1, 2022 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW:
<https://www.charita.cz/kdo-jsme/vyrocní-zpravy/>

Tříkrálová sbírka, *Bartoloměj - farní časopis*. [online]. Kolín: Římskokatolická farnost Kolín, 2022 č. 3, s. 118 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW:
https://www.farnostkolin.cz/wp-content/uploads/2022/12/Bartolomej_1_2022-3.pdf

ZAVŘEL, P. Zpráva z Charity. *Bartoloměj - farní časopis*. [online]. Kolín: Římskokatolická farnost Kolín, 2020, č. 9, s. 8-9 [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: WWW:
<https://www.farnostkolin.cz/wp-content/uploads/2020/09/bartolomej-2020-09.pdf>

Abstrakt

VONDRÁČKOVÁ, Z. *Vztah mezi Farní charitou Kolín a Římskokatolickou farností Kolín z hlediska diakonického rozměru církve*. České Budějovice 2023. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra sociálně charitativní práce. Vedoucí práce K. Šimr.

Klíčová slova: Diakonie, Diakonie v organizované podobě, Sborová diakonie církve

Práce popisuje a hodnotí vztah mezi Farní charitou Kolín a Římskokatolickou farností Kolín z hlediska diakonického rozměru církve. Teoretická část popisuje diakonii jako konstitutivní prvek církve, rozlišuje organizovanou a sborovou diakonii. Dále popisuje Římskokatolickou farnost Kolín a Farní charitu Kolín. Je zde popsán i stávající vztah mezi farností a charitou. V praktické části je kvalitativní výzkum pomocí polostrukturovaného rozhovoru se zaměstnanci Farní charity Kolín a Římskokatolické farnosti Kolín. Tento výzkum reflektuje vztah a oblasti propojení obou institucí. Výzkum ukázal propojení mezi Římskokatolickou farností Kolín a Farní charitou Kolín, v tomto vztahu jsou prvky diakonie a však tento vztah potřebuje do budoucna péči a lze ho i prohloubit.

Abstract

The relationship between the Parish of Kolin and the Roman Catholic Parish of Kolin in terms of the diaconal dimension of the church.

Key words: Diakonia, Diakonia in an organized form, Congregational diakonia of the church

The thesis describes and evaluates the relationship between the Parish Charity of Kolín and the Roman Catholic Parish of Kolín from the point of view of the diaconic dimension of the church. The theoretical part describes diakonia as a constitutive element of the church. It distinguishes between organized and congregational diakonia. It also describes the Roman Catholic Parish of Kolín and the Parish Charity of Kolín. The current relationship between the parish and the charity is also described in this thesis. In the practical part of qualitative research a semi-structured interview with employees of the Kolín Parish Charity and the Kolín Roman Catholic Parish was applied. This research reflects the relationship and areas of connection between the two institutions. The research has shown the connection between the Roman Catholic parish of Kolín and the Parish Charity of Kolín. There are elements of diaconia in this relationship, but this relationship needs care in the future and can be deepened.

.